

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Sententia Scoti exponitur. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Cam ait verbum esse de ijs omnibus, quæ sunt in Patre intelligit in scientia Patris, de qua antea loquutus fuerat: illa vero particula de, significat processionem, nam toto illo capite sapius ea vtitur in ea significatione.

Sed ratione quoque confirmatur primo, quia verbum diuinum procedit ex perfecta, & comprehensiva cognitione essentia, at essentia nequit comprehendi nisi perfecte intellecta omnipotentia, hæc autem non potest sine creaturis possibilibus, ad quas refertur cognosci, ergo verbum formaliter, & per se procedit per cognitionem Patris quatenus ad creaturas posibles terminatur. Secundo creaturas posibles nihil aliud esse videtur ab æterno, quam ipsa essentia Dei, verbum autem procedit per cognitionem essentia formaliter, & illa per se comparatur vt obiecti cum verbi productione, ergo & creaturas posibles. Tertio essentiam diuinam cognoscere, aut representare creaturas in seipsa, est aliqua eius perfectio, omnis autem perfectio essentia diuinæ per se pertinet vt obiectum ad productionem verbi, ergo & representatio creaturarum, atqui hæc non potest cognosci nisi simul cognoscantur creaturæ, ergo ita procedit verbum cognitione essentia formaliter, sicut etiam cognitione creaturarum.

CAPVT II.

Sententia Scoti exponitur.

Scotus vero in secundum distinct. 1. quæst. 1. §. Quantum ad primum, & §. Quantum ad hoc igitur, & quodlib. 1. §. Sic intelligendum est, affirmat, verbum non procedere per cognitionem creaturarum formaliter, nec ad illius productionem villo modo creaturas se habere vt principium intelligibile, sed ex sola cognitione essentia produci. Mitto, quid sentiat de personis, an pertineant ad cognitionem, ex qua procedit verbum, id enim reulimus disputatione precedenti, cap. 1. ergo cum ille dicat in primum distinct. 2. quæst. 7. §. Obicitur contra, circa finem verbum non procedere, per actum intelligendi, sed per actum dicendi, quem putat esse diuersum ab actu intelligendi; & dicat actum dicendi oriri ex actu intelligendi, asserit, ad dicendum, & profertendum, solum per se requiri actum intelligendi, qui circa ciuinam essentiam, nullo vero modo circa creaturas, versatur: quod vt explicet, notat quedam.

Primum est, in diuinis actibus posse considerari duplicem ordinem, alterum natura: alterum originis: sicut est ordo tēpore, & ratione: & quemadmodum in eodem instanti temporis, assignari possunt plura secundum rationem, sic etiam in vno instanti ordinis secundum naturam, assignari possunt plura instantia secundum originem: ordinem vero secundum naturam considerat Scotus in intellectu, & voluntate Dei respectu obiecti primarij, & secundarij: primarium appellat essentiam diuinam: secundarium autem creaturas. Dicit itaq; intelligi à Deo essentiam diuinam prius natura, quam Deus intelligat creaturas: quia eas ratione essentia cognoscit. In priori ergo instanti secundum naturam, inquit ille posse considerari totum ordinem originis inter personas: hoc est, considerando intellectum, & voluntatem Dei circa suam essentiam, potest intelligi verbi, & Spiritus

¶ atque in 1. partem Tom. II.

tus sancti processio ordine debito originis, sic autem in vno instanti naturæ considerat Scotus ordinem totum originis, quia intelligit Deum intra se operantem, eo ipso, quod cōcipit esse beatum, cumque Deus beatus sit operatione sua circa suam solam essentiam consideratam, merito in eo totum ordinem originis nostro modo intelligendi constituit.

Secundo notat, alium ordinem integrum originis considerari posse in secundo instanti secundum naturam, hoc est, circa secundarium obiectum, nempe circa creaturas, nam in cognitione earum personæ diuinæ sese habent, vt Pater eas intelligat à seipso Filius à Patre earum cognitionem accipiat, Spiritus sanctus ab vtroque, & ita alia tria originis instantia assignantur. Sed hic ordo originis (inquit Scotus) non est simpliciter, secundum quem vna persona ab alia procedit, sed secundum quid, & quasi consequens primum, prius enim dicitur vna persona ab alia procedere, & accipere operationem circa primarium obiectum, quam circa secundarium.

Tertio notat, creaturas non esse in memoria Patris veluti in actu primo, nec ab ipsa, essentia, tanquam ab specie, effici intelligibiles, sed actu intellectōis, quo secundarie intelliguntur, reddi intelligibiles, non quod credat, esse creaturarum in intellectu diuino, tantum esse fictum, quale est esse entis rationis: sed quia memoria Patris non est in actu primo per essentiam suam tanquam per speciem creaturarum; sed illa solum est species eorum, quæ sunt in Deo formaliter, & intrinsicè.

CAPVT III.

Sententia Scoti, vt verior, autoritate probatur.

Sententiam Scoti ego multo veriores existimo, quam in hoc capite autoritate, & in sequentibus ratione confirmare contendam. Est in primis pro ea Anselmus in Monologio, nam cum cap. 29. dixisset verbum diuinum non esse similitudinem creaturarum, cap. deinde 30. sic incipit. Sed cum ita sit quomodo illud, quod simpliciter est veritas, potest esse verbum eorum, quorum nō est similitudo: cum omne verbum, quo aliqua res sic mente dicitur similitudo sit rei eiusdem? Et si non est verbum eorum quæ facta sunt, quomodo constabit, quia sit verbum? nempe omne verbum alienius rei verbum est. Denique. Si nunquam creatura esset, nullum eius esset verbum, quid igitur? an concludendum est, quia si nullo modo esset creatura, nequaquam esset verbum illud quod est summa, & nullius indigens essentia? aut fortasse illa summa essentia, quæ verbum est, essentia quidem esset æterna, sed verbum non esset, si nihil vnquam per illam fieret? Quibus verbis proponit rationem dubitandi; quomodo videlicet, si verbum non est similitudo creaturarum verbum illarum esse possit; quod si illarum non est verbum, non videtur, quomodo verbum esse possit. Respondens autem, paucis interiectis hoc modo. Sed nunquid seipsam nō intelligeret (scilicet summa illa sapientia) aut quomodo vel cogitari potest, quod summa sapientia se aliquando non intelligat, cum aliquando mens rationalis possit non solum suimet, sed illius summa sapientia reminisci. Et paulo post. Ergo summus ille Spiritus, sicut & æternus, ita æternæ sui memor est, & intelligit se ad similitudinem mentis rationalis; imo nō ad illius similitudinem, sed